Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК НАУКИ ТА ОСВІТИ

ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 11(29) 2024

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)

Випуск № 11(29) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ", Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")

Issue № 11(29) 2024

Kiev – 2024

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 11(29) 2024. С. 2145

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 02.12.2024, № 1/12-24)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального вихованн та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.
Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)

- Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методики її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені к.д.ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україні)
- Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ , Україна)
- Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Тєлєжкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

© автори статей, 2024
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Kazymir I.S. 22
SEMANTIC RELATIONSHIPS OF THE CONTEXTUAL SYNONYMY

Lebedieva A.V., Posadnieva O.M. 35
THEORETICAL ASPECTS OF THE STUDY OF FINANCIAL AND ECONOMIC DOCUMENTATION TRANSLATION PECULIARITIES

Naboka O. 47
PHRASEOLOGICAL INNOVATIONS IN POLITICAL MEDIA DISCOURSE: A COMPARATIVE STUDY OF ENGLISH LINGUISTIC DYNAMICS IN THE DIGITAL AGE

Terletska L.M. 60
BLENDED TEACHING APPROACH TO ONLINE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES

Tkachenko N.D. 74
MANIPULATIVE TECHNIQUES IN COMMUNICATION

Vrabel T.T., Lizak K.M., Myshko S.A. 84
AN OUTLINE OF UKRAINIAN TRANSLATION ACTIVITY IN THE POST WAR PERIOD

Vrabel T.T., Myshko S.A., Lizak K.M. 98
THE DEVELOPMENT OF TRANSLATION STUDIES IN UKRAINE IN 2000-2024

Алиєва А.Д., Голубєва І.В. 112
ІНТЕГРАЦІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Біляцька В.П. 122
ХУДОЖНЯ РЕАЛЬНІСТЬ ВИПРОБУВАНЬ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В АНТОЛОГІЇ «ВІЙНА2022: ЩОДЕННИКИ, ЕСЕЇ, ПОЕЗІЯ»

Бойко О.Т., Леськів Г.З. 134
НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ЩО ВИХОДЯТЬ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК : ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE) №11(29)2024

Bulletin of Science and Education

Бочарникова Т.Ф., Лембік С.О., Прус Н.О. 144
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

Будз І.Ф., Савицька Л.В. 158
МЕТАФОРИКА У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: КОГНІТИВНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Васютинська Є.А., Дмитрасевич Р.Я., Сива Л.О. 168
МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

Веремюк Л.Л., Білецька І.О. 181
ДИСКУСІЇ ПРО ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Вернюк Я.С. 193
НАЦІОНАЛЬНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ОБРАЗОТВОРЧОГО, ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І ПОСТМОДЕРНІ ВИКЛИКИ

Висоцька З.І., Коромисел М.В. 204
ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ВПЛИВ СУЧАСНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Воробйова С.В. 225
ПОГЛЯД НА ЖІНОЧІ ПРИСЛІВ'Я: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКІ ПАРАЛЕЛІ

Голопич І.М., Оверчук О.Б., Перцева В.А. 236
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА РИТОРИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гуляк Т.М., Гарбера С.Г., Михайлюк Л.В., Бігун О.М. 247
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Е.ГЕМІНҐВЕЯ «ПРОЩАВАЙ ЗБРОЄ»)

Гурова О.М. 260
ІМЕННИКОВА МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛЬСЬКОЇ МОВ)

Гурський І.Ю., Авчіннікова Г.Д. 269
НЕОЛОГІЗМИ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ: СПЕЦИФІКА, ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОШИРЕННЯ

Данилюк Л.В., Левін Д.Б. 279
УДОСКОНАЛЕННЯ ДОДАТКІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ДОПОМОГОЮ ОПЦІЇ «ЖИВОГО НАГАДУВАННЯ»

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE) №1(29)2024
серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія
Bulletin of Science and Education

Данилюк Л.В., Самоденко В.О. 291
ПОРІВНЯННЯ МОДЕЛЕЙ «ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО» ТА «ТРАНЗАКЦІЙНОГО» ЛІДЕРСТВА В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Димовська А.К. 302
МОТИВИ, СИМВОЛІКА, ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ОРНІТОМОРФНИХ ГЕРОЇНЬ ЧАРІВНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЛИТОВСЬКОЇ КАЗКИ

Дячук Н.В., Криворучко Т.В., Білюк І.Л. 314
ПОТЕНЦІАЛ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИЯВЛЕННІ ТА СТВОРЕННІ МОВНИХ ПАТЕРНІВ У ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТАХ

Зайцева К.І. 332
ІНТЕГРАЦІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Іванців О.В. 341
ТАКТИКО-СТРАТЕГІЧНИЙ КОМПЛЕКС ІМІДЖЕВОГО ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНИХ КОСМЕТИЧНИХ КОМПАНІЙ

Ікалюк Л.М., Базів М.М., Гарбера С.Г. 353
АЛЮЗИВНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ БІНАРНИХ КОНЦЕПТІВ OBLIVION – MEMORY У РОМАНІ ДЖОНА ҐРІНА "THE FAULT IN OUR STARS"

Ікалюк Л.М., Галярник А.Я., Михайлюк Л.В. 364
ВАРІАТИВНІСТЬ ДІЄСЛІВ У КОРПУСАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ COCA І BNC

Ісаєва І.Ф. 381
ОСНОВНІ ШЛЯХИ ЗБАГАЧЕННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ СФЕРИ ОХОРОНИ КОРДОНУ

Кабиш М.Ю., Бірюкова Д.В., Вишатицька І.Р. 393
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДИК ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ВЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Ковпік С.І. 409
СПЕЦИФІКА ЧАСОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАРАТИВУ В РОМАНАХ М. ДОЧИНЦЯ

Коломінова О.О., Ярова Н.Д. 421
«THE NEW YORK TIMES» ЩОДО ЯДЕРНИХ ЗМАГАНЬ КИТАЮ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Кузнєцова Г.П. 432
ДЕЯКІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ПІДВИЩЕНИХ ВИМОГ ДО ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК І КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

10. Lee, M., & Jung, J. (2024). Effects of textual enhancement and task manipulation on L2 learners 'attentional processes and grammatical knowledge development: A mixed methods study. *Language Teaching Research*, 28(4), 1552–1571. [in English]

11. Hernandez, E., Li, B. Z., & Andreas, J. (2023). Measuring and manipulating knowledge representations in language models. *arXiv preprint.* Retrieved from https://storage.prod.researchhub.com/uploads/papers/2023/04/09/2304.00740.pdf [in English]

12. Gasparyan, S. (2020). Implementing manipulative strategies in legal speech. *Cognition, Communication, Discourse*, 20, 13–26. [in English]

13. Goncharova, V. A., et al. (2020). Verbal manipulation in the context of teaching intercultural foreign language communication. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 95. Retrieved from [https://www.europeanproceedings.com/article/10.15405/epsbs.2020.11.03.19] (https://www.europeanproceedings.com/article/10.15405/epsbs.2020.11.03.19) [in English]

14. Caron, G., & Srivastava, S. (2022). Identifying and manipulating the personality traits of language models. *arXiv preprint.* Retrieved from https://arxiv.org/abs/2212.10276 [in English]

15. Jasim, R. M., & Mustafa, S. S. (2020). A semantic and rhetorical study of manipulation in two English and Arabic political speeches. *Arab World English Journal*, 11(4), 426–444. [in English]

УДК 811.112.2:808.53]:305-021.23](045)

https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-181-192

Веремюк Людмила Леонідівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та практики іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет, м. Умань, тел.: (04744) 34-58-2, https//orcid.org/0000-0002-6221-419X

Білецька Ірина Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет, м. Умань, тел.: (04744) 34-58-2, https//orcid.org/0000-0002-3372-9100

ДИСКУСІЇ ПРО ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті розглянуто, яким чином прихильники та противники гендерної коректності використовують морально-етичний аргумент для відстоювання своєї позиції та який вплив морально-етичної складової на мовленнєву поведінку людей. Матеріалом для дослідження послужили тексти сучасних німецьких електронних засобів масової інформації за період, присвячений критиці дотримання гендерної коректності у мові. У ході роботи за допомогою методу контекстного аналізу було вивчено висловлювання прихильників і противників гендерної коректності в мові у зв'язку з такими аспектами, як відношення до адресата, розуміння значення форм гендерної коректності, що вживаються, сприйняття взаємодії мови та немовної реальності. Прихильники гендерної коректності в мові діють у традиції феміністської та гендерної лінгвістики. Вони вважають вживання позначень осіб у формі чоловічого роду в узагальненому значенні одним із способів дискримінації, переконані у безпосередньому впливі мовних виразів на немовну дійсність і виступають за свідому зміну мови та мовного вживання. Встановлення зв'язку гендерно-коректних форм із поняттями справедливості та рівноправності сприяє їх розповсюдженню та змушує носіїв мови пояснювати та виправдовувати свою мовну поведінку. Противники гендерної коректності у мові сумніваються у позитивному сприйнятті цих форм адресатом, вказують на вплив гендерно-коректних змін на значення слів та зміст висловлювань, заперечують безпосередній зв'язок мовних форм з думками та вчинками людини. Гендерно-коректні форми, поширені в сучасній німецькій мові, розглядаються у статті з погляду комунікативної категорії

ввічливості, яка служить регулятором мовної поведінки та забезпечує його успіх. У статті представлені результати дослідження, метою якого було з'ясування ролі гендерно-коректних форм з погляду категорії ввічливості. До завдань дослідження входить аналіз висловлювань прихильників та противників використання форм гендерної коректності щодо морально-етичної проблеми, для з'ясування питання, яким чином ідея поважного ставлення до оточуючих шляхом вживання гендерно-коректних форм впливає на їх вживання та ставлення до цих носіїв мови. Матеріалом дослідження слугували публікації, присвячені проблемам гендерної коректності в мові, у сучасних онлайн-виданнях, таких як «Spiegel», «Die Welt», «Bild».

Ключові слова: категорія ввічливості, гендерна коректність, гендерна лінгвістика, феміністська лінгвістика, критика мови, медіалінгвістика, німецька мова.

Veremiuk Liudmyla Leonidivna PhD (candidate of pedagogical sciences), associate professor of the Department of Foreign Languages Theory and Practice, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (04744) 34-58-2, https//orcid.org/0000-0002-6221-419X

Biletska Iryna Oleksandrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Foreign Languages Theory and Practice, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (04744) 34-58-2, https//orcid.org/0000-0002-3372-9100

DISCUSSIONS ABOUT GENDER EQUALITY IN THE GERMAN LANGUAGE

Abstract. The article examines how supporters and opponents of gender correctness use moral and ethical arguments to defend their position and what the impact of the moral and ethical components on people's speech behaviour is. The material for the study is based on the texts of contemporary German electronic media for the period dedicated to the criticism of gender correctness in language. In the course of the work, the statements of supporters and opponents of gender correctness in language were studied using the method of contextual analysis concerning such aspects as attitude to the addressee, understanding the meaning of the gender correctness forms, and perception of the interaction between language and non-language reality. Proponents of gender correctness in language act in the tradition of feminist and gender linguistics. They consider the use of masculine gender designations in a generalised sense to be a form of

discrimination. They are convinced of the direct impact of linguistic expressions on nonlinguistic reality and advocate for conscious changes in language use. Linking gender-correct forms to the concepts of justice and equality promotes their dissemination and forces native speakers to explain and justify their linguistic behaviour. Opponents of gender correctness in language doubt the positive perception of these forms by the addressee, point to the impact of gender-correct changes on the meaning of words and the content of statements, and deny the direct connection of language forms with human thoughts and actions. Gender-correct forms, widespread in the modern German language, are considered in the article from the point of view of the communicative category of politeness, which regulates speech behaviour and ensures its success. The article presents the results of a study aimed at clarifying the role of gender-correct forms in terms of the category of politeness. The objectives of the study include analysing the statements of supporters and opponents of the use of gender-correct forms concerning moral and ethical issues, to find out how the idea of a respectful attitude towards others through gender-correct forms affects their use and attitude towards native speakers. The research material was based on publications devoted to the problems of gender correctness in language in modern online media such as Spiegel, Die Welt, and Bild.

Keywords: category of politeness, gender correctness, gender linguistics, feminist linguistics, language criticism, media linguistics, German language.

Постановка проблеми. В останні десятиліття ввічливість все частіше виявляється предметом вивчення лінгвістичних досліджень, йдеться про такі напрями, як соціолінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвопрагматика, дискурс-аналіз та міжнародна комунікація. Лінгвістичний інтерес до категорії ввічливості викликаний тим, що вона виступає впливовим системоутворюючим регулятором мовної поведінки. Ввічливість розглядається в лінгвістиці як комунікативна категорія, що реалізується в ситуації мовного спілкування. Це система сформованих у цій культурі колективних норм і правил, які регулярно відтворюються в комунікації та дотримання яких дозволяє її учасникам нейтрально, комфортно та безконфліктно спілкуватися на будь-які теми. У сучасній лінгвістиці йдеться про теорію ввічливості, класичний напрямок якої розглядає стратегії комунікації, спрямованої на безконфліктне спілкування, дотримання правил поведінки, вираження поваги до співрозмовника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна практика гендерно-коректного вживання слів і пов’язана з нею проблематика походить від феміністського руху кінця 1960-х – початку 1970-х років у Німеччині. В цей час виникла феміністська лінгвістика і феміністська

критика мови, яка відома такими представниками Л.Ф.Пуш, З.Тремель-Плець, Г.Шенталь, М.Хеллінгер [11, 17-23].

Мета статті – розглянути дискусії про правомірність вираження гендерної рівності в німецькій мові та мовленні у засобах масової інформації, охарактеризувати аргументи прихильників та противників гендерної коректності щодо використання морально-етичної складової мовленнєвої поведінки людей.

Виклад основного матеріалу. Істотною особливістю та важливим досягненням феміністської лінгвістики є той факт, що вона не тільки описує та аналізує існуючі мовні факти, але й висуває вимогу щодо усунення мовної та суспільної дискримінації жінок [1, 158-161], тобто внесення свідомих змін до мовної системи та зміна мовних звичок. Ідеї феміністської лінгвістики отримали своє зобов'язання в сучасному напрямку гендерної лінгвістики, в якому ґендер як соціальна категорія не пов'язаний безпосередньо з природною статтю людини [8, 40], що підкреслює соціальний характер проблематики і дозволяє врахувати гендерну багатоманітність.

При розгляді форм вираження ввічливого відношення до співрозмовника в першу чергу слід назвати етикетні формули звернення, вітання, подяки, прохання, а також певні граматичні форми, при цьому суттєву роль відіграють соціальні критерії, такі як ступінь знайомства, вікові відмінності, соціальні ролі. Поважне ставлення до співрозмовника досягається за допомогою спеціальних засобів та визначається такими параметрами, як вибір теми розмови, ступінь прояву емоційності, вибір стильового регістру. Ще одним важливим аспектом при вираженні ввічливого відношення в сучасній німецькій мові є дотримання норм політкоректності, зокрема використання гендерно-коректних форм. Дотримання гендерної коректності у німецькій мові стосується не тільки використання окремих лексем, а й морфологічних форм, а саме форм вираження граматичного роду найменувань осіб. Прихильниками дотримання ґендерної коректності в першу чергу засуджується вживання імен осіб у формі чоловічого роду в узагальнюючому значенні, так званого узагальнюючого чоловічого роду (*das generische Maskulinum*), наприклад (*liebe Leser* – дорогі читачі) при позначенні осіб обох статей. Коректними вважаються форми, які у явному вигляді демонструють гендерні відмінності (*Leserinnen und Leser* – читачки і читачі), або гендерно-нейтральні форми (*Leserschaft* – читаюча публіка). При цьому йдеться і про форми, що є в мові і відповідають сучасній орфографічній нормі, як у наведених прикладах, і про штучно створені форми, такі як *Leser_innen, Leser*innen* [2, 192-196]. У зв'язку з категорією ввічливості насамперед слід звернути увагу до використання найменувань осіб гендерно коректних формах у ролі звернення, оскільки у разі мова

йдеться про безпосереднє ставлення до адресата. Такі звернення до заінтересованих осіб можна зустріти на сайтах державних та комерційних установ громадських та партійних організацій, наприклад:

Liebe Studieninteressierte, liebe Abiturientinnen und Abiturienten, die Universität Hamburg ist als Exzellenzuniversität eine der forschungsstärksten Universitäten Deutschlands. – (Дорогі студенти та абітурієнти, Гамбурзький університет є одним з найкращих наукових центрів Німеччини) [13].

Але гендерна коректність передбачає вживання найменувань осіб у відповідних формах не тільки у функції прямого звернення, а й у будь-яких позиціях у тексті, у тому числі і коли йдеться про третіх осіб. Це не лише демонструє повагу до потенційного співрозмовника, а й наголошує суспільну позицію автора та його поважне ставлення до представників різних ґендерних груп.

Істотною особливістю та важливим досягненням феміністської лінгвістики є той факт, що вона не тільки описує та аналізує існуючі мовні факти, але й висуває вимогу «усунення мовної та суспільної дискримінації жінок» [11, 44], тобто внесення змін до мовної системи та зміна мовних звичок. Ідеї феміністської лінгвістики отримали своє зобов'язання в сучасному напрямку гендерної лінгвістики, в якому ґендер як соціальна категорія не пов'язаний безпосередньо з природною статтю людини [14, 2-6], що підкреслює соціальний характер проблематики і дозволяє врахувати гендерну різноманітність.

Істотну роль цьому процесі відіграють ЗМІ. По-перше, у деяких лівих та ліволіберальних виданнях прийнято редакційні документи, що регулюють вживання гендерно-коректних форм, що мають, щоправда, рекомендаційний характер. По-друге, саме на сторінках ЗМІ ведеться дискусія про правомірність вираження гендерної рівності в мові та мовленні. Видання публікують думки на підтримку вираження гендерної коректності у мові, хоч і вказують на спірність деяких практик, тоді як праві та консервативні ЗМІ виступають з різкою критикою гендерно-коректних форм [12, 22-48]. У дискусії беруть участь в основному люди, професійна діяльність яких пов'язана з мовою: лінгвісти, журналісти, письменники, актори та ін.

Заслуговують уваги компоненти складних слів з оціночним значенням, що використовуються прихильниками ґендерної коректності в мові при позначенні нового гендерно-коректного слововживання: *genderkorrekte Sprache, gendergerechte Sprache, diskriminierungsfreie Sprache.* Традиційне мовленнєве вживання називається відповідно *diskriminierende Sprache*. Ідеї правильності та справедливості, які містять нові форми, протистоять поняттю дискримінації за гендерної ознаки, яка нібито відбувається при

традиційному використанні позначень осіб. За цими позначеннями оцінного характеру стоїть переконаність у тому, що вживання форми чоловічого роду в узагальнюючому значенні не виконує своєї функції. Твердження про те, що вживання найменувань осіб у формі чоловічого роду в множині позначає у тому числі й осіб інших гендерних груп, це значить, що ця форма сприймається відповідним чином і слухачами:

Man weiß aus der Sprachforschung, dass zu jeder Kommunikation sowohl eine sendende als auch eine empfangende Person gehört. Selbst wenn erstere Frauen mitmeint, entsteht im Gehirn von letzterer ein Bild von Männern. … Damit Frauen und andere Geschlechter nicht nur mitgemeint, sondern auch mitgedacht werden, müssen sie sprachlich auch tatsächlich vorkommen. – (З лінгвістики відомо, що у комунікації беруть участь відправник та одержувач. Навіть якщо перший має на увазі навіть жінок, у голові останнього виникає образ чоловіків. … Щоб жінок і представників інших гендерних груп не тільки мали на увазі, а й думали про них, вони повинні бути представлені в мові») [16]

Як обґрунтування такого твердження автори часто посилаються на результати соціологічних та психологічних досліджень, що вивчають сприйняття висловлювань, що містять імена осіб у вигляді чоловічого роду. Відсутність експліцитних назв у мовному вживанні сприймається як продовження соціальної несправедливості щодо жінок:

Frauen sollen mit einem Drittel der Plätze im Bundestag zufrieden sein. Sie sollen sich nicht darüber aufregen, dass sie in Deutschland im Schnitt 21 Prozent weniger Gehalt für dieselbe Arbeit bekommen als Männer. Und Frauen sollen sich bitte einfach mitgemeint fühlen, wenn nur von Männern die Rede ist. – (Жінки повинні задовольнитись однією третиною місць у бундестазі. Вони мають спокійно сприймати, що в Німеччині за ту саму роботу вони отримують у середньому на 21 % менше, ніж чоловіки. І жінки повинні ще й розуміти, що їх теж мають на увазі, якщо мова йде тільки про чоловіків) [16]

Серед представників сучасної гендерної лінгвістики та інших прихильників гендерної коректності поширене переконання в тому, що так як мова є частиною нашої реальності, то, змінюючи її, ми впливаємо і на немовну дійсність. Так, Л. Хорншайдт у своїй книзі пропонує читачам змінити свою мову, щоб зробити її ввічливою («die eigene Sprache respektvoll verändern»):

Wir brauchen eine Offenheit dafür, immer neu hinzuschauen und unsere Wirklichkeit respektvoll zu gestalten. – (Ми маємо бути відкритими до того, щоб постійно переглядати те, що відбувається, і наповнювати нашу реальність повагою.) [6].

Твердження, що, використовуючи у промові гендерно-коректні форми, ми демонструємо нашу повагу до людей, – це достатньо сильний

аргумент на користь їх застосування, оскільки дотримання правил ввічливості забезпечує успіх нашої комунікації. Але прихильники ґендерної рівності в мові використовують і додаткові аргументи. Однак, є прихильники того, що використання гендерно-коректних форм не обов'язкове, кожен вільний у своєму рішенні, і жодного тиску, про який говорять критики гендерної коректності не відбувається:

Wer gendern möchte, soll es tun. Wer es ablehnt, möge sprechen und schreiben wie bisher. Wie sich das alles entwickelt, wird man in den nächsten Jahren und Jahrzehnten sehen. – (Хто хоче вживати гендерно-коректні форми, нехай вживає. Хто їх заперечує, може говорити і писати, як раніше. Як усе буде розвиватися, ми побачимо в наступні роки та десятиліття) [5].

Важливим для прихильників ґендерної коректності в мові є критика опонентів, а саме подання їх як консерваторів, літні чоловіки незадоволені розвитком сучасного суспільства, в якому дедалі більшу роль грають жінки:

Die Hegemonie fühlt sich bedroht. Menschen, die an Altem festhalten wollen, werden unterschiedliche Strategien dagegen auffahren: polemisieren, totschweigen, Argumente diskreditieren. Aber auch das zeigt: Es ist wichtig, Sprache zu verändern. – (Гегемонія відчуває себе у небезпеці. Люди, які бажають триматися за старе, будуть використовувати різні стратегії, щоб заперечувати: замовчувати, дискредитувати аргументи. Але це ще раз показує, що змінювати мову – це важливо) [6].

Наведені аргументи виявляються цілком дієвими, тому що людина хоче досягти успіху в комунікації завдяки ввічливому ставленню до співрозмовника та до оточуючих людей. Крім того, ніхто не хоче бути зарахованим до консерваторів, а навпаки, хоче вважатися сучасною та прогресивною людиною. Тому зрозумілим виявляється рішення концерну «Ауді», бажаючого залучити клієнтів, використовувати гендерно-коректні форми в офіційній комунікації:

Personalchefin Sabine Maaßen vom Audi-Vorstand sagte, gendersensibel zu kommunizieren sei eine „Frage des Respekts und Ausdruck einer Haltung gegen Diskriminierung und für Vielfalt. – (Менеджер по роботі з персоналом Сабіна Масен сказала, що гендерно чутлива комунікація – це "питання поваги та вираження негативного ставлення до дискримінації та позитивного ставлення до різноманіття") [3].

Представник преси єпископату у Хільдесхаймі Фолькер Бауерфельд також сподівається підвищити популярність католицької церкви серед молоді шляхом використання гендерно-коректного слововживання:

Dahinter steht das Anliegen, alle Menschen gleichermaßen in den Blick zu nehmen und eine Sprache zu verwenden, die die Menschen in ihrer Vielfalt sichtbar macht. Denn Respekt und Wertschätzung füreinander kommen auch in

unserer Sprache zum Ausdruck. – (За цим стоїть прагнення охопити поглядом усіх людей однаково та використовувати мову, яка демонструє різноманіття людей. Адже повага до людей та їх цінностей знаходить вираження і в нашій мові.) [9]

Незважаючи на те, що прихильники ґендерної рівності підкреслюють, що кожен вирішує, чи використовувати ґендерно-коректні форми і які саме, ідея про те, що приймає форм у мовленні є способом висловити повагу до оточуючих, призводить до їх поширення та до думки про їх обов'язковість. Практично у всіх ситуаціях публічної комунікації розмовляючим доводиться робити вибір, використовувати гендерно-коректні форми чи ні, оскільки позначення осіб зустрічаються практично у кожному тексті. Як пише у своїй книзі психолог і публіцист Стів Айан: *Man kann sich nicht nicht zum Gendern verhalten, wird damit einfach nicht в Frieden gelassen.* – (Не можна не не ставитися до гендерної коректності у мові, вас не залишають у спокої) [4]. При цьому, оскільки ґендерна коректність безпосередньо пов'язується з поняттям поваги до представників усіх ґендерних груп, виникає уявлення, що той, хто не використовує гендерно-коректні форми, проти рівноправності (*Wer nicht gendert, hat etwas gegen Gleichberechtigung*) [4]. Думка про те, що людину можуть у цьому запідозрити, змушує її або використовувати їх у промові, або пояснювати або навіть виправдовувати свою мовну поведінку. Так, один із критиків гендерної коректності пише:

Gleichstellung muss sein. Gleichstellung ist nötig. Gleichstellung ist wichtig. *So, jetzt habe ichs drei Mal geschrieben und damit beglaubigt und besiegelt. Aber was beim Gendern vom Karren fällt, ist halt schon bemerkenswert.* – (Рівноправність має бути. Рівноправність необхідна. Рівноправність важлива. Так, я написав це три рази, запевнив і поставив друк. Але те, що з гендерною коректністю в мові не все добре, не можна не помітити) [15]

Противники гендерної коректності наводять різні аргументи, що доводять необов'язковість і непотрібність гендерно-коректних форм, а також некоректність деяких з них. Критики піддаються в основному штучно створені сплітінгові форми, такі як, наприклад, *Leser_innen, Leser*innen*, природні форми (*Leserinnen und Leser, Leserschaft*) критикуються рідше. Як би не здалося дивним, одним із аргументів є неможливість висловити з їхньою допомогою ввічливе ставлення до людей. Так, лінгвіст М. Неєр критикує використання форм із гендерною зірочкою:

*Ich möchte ja als respektvoll wahrgenommen werden und alle Menschen respektvoll ansprechen. Eine Form wie ‚Teilnehmer*in' ist für mein Empfinden aber nicht respektvoll.* – (Адже я хочу, щоб до мене ставилися з повагою, і хочу шанобливо звертатися до всіх людей. Така форма, як Teilnehmer*in, на мій погляд, не є ввічливою) [7]

Теорія ввічливості розглядає комунікативну ситуацію з перспективи того, хто говорить, критики гендерної коректності торкаються питання, яке ставлення до гендерно-коректних форм з боку адресата. Деякі критики піддають сумніву те, що гендерно-коректна мова дійсно сприймається адресатом як ввічлива і відповідає очікуванням тих, хто говорить. Рудольф Кунце вважає:

Hilfreich wäre natürlich, dass viele Menschen, die wir angeblich damit schützen wollen, auch mal auftreten und sagen: ‚Ihr habt doch nicht alle Latten am Zaun, wir haben ganz andere Probleme. – (Було б корисно, якби багато людей, яких ми нібито таким чином хочемо захистити, якось теж виступили б і сказали: “Та ви всі не в своєму розумі, у нас зовсім інші проблеми).

Гендерно-коректні форми спочатку з'явилися в офіційних державних юридичних документах та в діловій сфері спілкування та характеризують насамперед офіційно діловий стиль. Таким чином, у тих ситуаціях спілкування, коли передбачається емоційність і довірливість, ці форми здаються недоречними, навіть якщо їхня мета — висловити повагу до представників усіх ґендерних груп. Публіцист Інго Майєр наводить приклади того, як використання подвійних форм впливає на значення імен осіб і, відповідно, на зміст висловлювання:

Die häufig benutzte Doppelform erscheint inklusiver, aber der Eindruck trügt. Wenn es mit Genum heißt „Die Finnen lieben den Tango“, stelle ich mir ein buntes Völkchen vor: dicke Männer, große Frauen, ein paar Jugendliche, Kinder gar, Opa und Oma. In dem Satz „Die Finninnen und Finnen lieben den Tango“ sehe ich nur noch Frauen und Männer in mittleren Jahren — keine Kinder, keine Jugendlichen und eigentlich auch keine alten Menschen mehr. … Die Doppelform verkleinert aber nicht nur die Menge der Mitgedachten, sie führt auch oft auf semantische Abwege. „Terroristinnen und Terroristen“ klingt seltsam respektvoll, „die Vertreibung der Armenierinnen und Armenier“ verharmlosend, „um Luft ringende Patientinnen und Patienten“ furchtbar entseelt. – Подвійна форма, що часто використовується, здається більш інклюзивною, але це враження оманливе. Якщо, вживаючи форму чоловічого роду, ми скажемо "Фіни люблять танго", я уявляю собі строкатий натовп: товстих чоловіків, високих жінок, підлітків, навіть дітей, дідуся та бабусю. У реченні “Фінки та фіни люблять танго” я бачу тільки жінок і чоловіків середніх років - більше ніяких дітей, підлітків і навіть жодних людей похилого віку. Подвійна форма, не тільки зменшує кількість людей, яких ми собі уявляємо, але вона призводить і до семантичних спотворень. “терористи і терористки” звучить незвичайно шанобливо, “вигнання вірменок і вірмен” несерйозно, “хворі пацієнти та пацієнтки, що важко дихають”, жахливо бездушно” [10].

Висновки. Отже, гендерно-коректні зміни, що використовуються без урахування контексту та функціонального стилю, можуть призводити до стилістичного дисонансу зі спотворенням сенсу і до неоднозначності розуміння висловлювання. Противники гендерно-коректного вживання ставлять під сумнів позитивне ставлення адресата до ґендерної коректності. Прихильники використання гендерно-коректних форм виходять із переконання про безпосередній зв'язок мовних форм і немовної дійсності, підтримують свідомі зміни мовних форм і вважають, що дотримання ґендерної коректності у мові сприяє встановленню рівноправних відносин у суспільстві. Їхні опоненти закликають не перебільшувати значення цього взаємозв'язку і висловлюють побоювання в тому, що необхідність вирішення складних суспільних проблем може бути підмінена простою зміною мовних форм. Експерти сходяться на тому, що гендерно-нейтральна мова відіграватиме дедалі важливішу роль, у тому числі й у сфері навчання.

Література:

1. Ковбасюк Л. А., Касаткін О. С. Власна назва у фразеологічних одиницях сучасної німецької мови: ґендерний аспект. Молодий вчений. 2015. Т. 2. (17). С. 158–161.

2. Слаба О. В. Засоби досягнення ґендерної коректності у сучасній німецькій мові. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». № 6, 2019 Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv". № 6, 2019 с.192-196

3. „Audianer_innen": Audi-Mitarbeiter sollen jetzt gendern. URL: https://www.rnd.de/panorama/audianer-innen-audi-mitarbeiter-sollen-jetzt-gendern-ETDFMMBBZBBTMOYVI6Y6M3A5A.html

4. Ayan S. Krieg der Sternchen. URL: https://www.spektrum.de/news/gendersprache-krieg-der-sternchen/2031565

5. Bednarz L. Wer hat Angst vor der „Genderwahn"? URL: https://www.spiegel.de/kultur/wer-hat-angst-vor-dem-genderwahn-kommentar-von-lianebednarz-a-948ed8f6-fa1f-465c-9b07-86cfcf34ccb0

6. Hecht P. „Eine Frage der Haltung" (Interview mit L.Hornscheidt). URL: https://taz.de/Gespraech-ueber-Gender-und-Sprache/!5758178/

7. Kanthak D. Sprachwissenschaftler hält Gendern für problematisch. URL: https://ga.de/news/kultur-und-medien/gendern-martin-neef-haelt-gendergerechte-sprache-fuer-problematisch_aid-57179721

8. Kilian J., Niehr T., Schiewe J. Sprachkritik: Ansätze und Methoden der kritischen Sprachbetrachtung. Berlin; Boston Walter de Gruyter, 2016. 215 S.

9. Kürthy S. „Gott*" mit Genderstern. Deutscher Sprachpfleger tritt aus katholischer Kirche aus. URL: https://www.bild.de/regional/muenchen/muenchen-aktuell/gott-mit-genderstern-deutscher-sprachpfleger-tritt-aus-katholischerkirche-aus-78260766.bild.html

10. Meyer I. Das Märchen vom Gendersterntaler. URL: https://www.berliner-zeitung.de/wochenende/gendern-ist-eine-sprachliche-katastrophe-li.158476

11. Samel I. Einführung in die feministische Sprachwissenschaft. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2000. 247 S.

12. Steinhauer A., Diewald G. Richtig gendern: Wie Sie angemessen und verständlich schreiben. Berlin: Duden, 2017. S. 120

13. Studieren an der Universität Hamburg. Vorwort. Universität Hamburg. S. 7. URL: https://www.uni-hamburg.de/newsroom/presse/publikationen/studieren-an-der-unihh.pdf

14. Spieß C., Günthner S., Hüpper D. Perspektiven der Genderlinguistik // Genderlinguistik. Sprachliche Konstruktionen von Geschlechtsidentität / S.Günthner, D.Hüpper, C.Spieß (Hrsg.). Berlin; Boston: Walter de Gruyter Verlag, 2012. S.1–31.

15. Steiger P. Was beim Gendern so vom Karren fällt. URL: https://seniorweb.ch/2022/06/28/was-beim-gendern-alles-so-vom-karren-faellt/

16. Zobel H. 4 „Argumente“ von Gender-Gegnern — und warum sie totaler Quatsch sind. URL: https://www.spiegel.de/panorama/gendergerechtesprache-warum-wir-uns-vom-generische-maskulinum-verabschieden-sollten-a-6514947b-1e88-4bb8-b117-43e4459d1f97

References:

1. Kovbasyuk L. A., Kasatkin O. S. Vlasna nazva u frazeolohichnykh odynytsyakh suchasnoyi nimets′koyi movy: gendernyy aspekt [The proper name in phraseological units of the modern German language: the gender aspect.]. *Molodyy vchenyy*. 2015. T. 2. (17). C. 158–161 [in Ukrainian].

2. Slaba O. V. Zasoby dosyahnennya gendernoyi korektnosti u suchasniy nimets′kiy movi [Means of achieving gender correctness in the modern German language.]. *Naukovyy zhurnal L'vivs'koho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttyediyal'nosti «L'vivs'kyy filolohichnyy chasopys»*. № 6, 2019 Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety “Philological Periodical of Lviv”. № 6, 2019 s.192-196 [in Ukrainian].

3. „Audianer_innen“: Audi-Mitarbeiter sollen jetzt gendern. [Audi employees should now change their gender] URL: https://www.rnd.de/panorama/audianer-innen-audi-mitarbeiter-sollen-jetzt-gendern-ETDFMMBBZBBTMOYVI6Y6M3A5A.html [in Germany].

4. Ayan S. Krieg der Sternchen [War of the Starlets]. URL: https://www.spektrum.de/news/gendersprache-krieg-der-sternchen/2031565 [in Germany].

5. Bednarz L. Wer hat Angst vor der „Genderwahn“? [Who is afraid of “gender madness”?] URL: https://www.spiegel.de/kultur/wer-hat-angst-vor-dem-genderwahn-kommentar-von-lianebednarz-a-948ed8f6-fa1f-465c-9b07-86cfcf34ccb0 [in Germany].

6. Hecht P. „Eine Frage der Haltung“ [“A question of attitude”] (Interview mit L.Hornscheidt). URL:https://taz.de/Gespraech-ueber-Gender-und-Sprache/!5758178/ [in Germany].

7. Kanthak D. Sprachwissenschaftler hält Gendern für problematisch. [Linguists consider gender to be problematic.] URL: https://ga.de/news/kultur-und-medien/gendern-martin-neef-haelt-gendergerechte-sprache-fuer-problematisch_aid-57179721 [in Germany].

8. Kilian J., Niehr T., Schiewe J. Sprachkritik: Ansätze und Methoden der kritischen Sprachbetrachtung. [Language criticism: approaches and methods of critical language analysis.] Berlin; Boston Walter de Gruyter, 2016. 215 S. [in Germany].

9. Kürthy S. „Gott*“ mit Genderstern. Deutscher Sprachpfleger tritt aus katholischer Kirche aus. [“God*” with gender star. German language teacher leaves the Catholic Church.] URL: https://www.bild.de/regional/muenchen/muenchen-aktuell/gott-mit-genderstern-deutscher-sprachpfleger-tritt-aus-katholischerkirche-aus-78260766.bild.html [in Germany].

10. Meyer I. Das Märchen vom Gendersterntaler. [The fairy tale of the Gendersterntaler.] URL: https://www.berliner-zeitung.de/wochenende/gendern-ist-eine-sprachliche-katastrophe-li.158476[in Germany].

11. Samel I. Einführung in die feministische Sprachwissenschaft. [Introduction to feminist linguistics.] Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2000. 247 S. [in Germany].

12. Steinhauer A., Diewald G. Richtig gendern: Wie Sie angemessen und verständlich schreiben. [Diewald G. Gender correctly: How to write appropriately and understandably.] Berlin: Duden, 2017. S. 120 [in Germany].

13. Studieren an der Universität Hamburg. Vorwort. [Studying at the University of Hamburg.] Universität Hamburg. S. 7. URL: https://www.uni-hamburg.de/newsroom/presse/publikationen/studieren-an-der-unihh.pdf [in Germany].

14. Spieß C., Günthner S., Hüpper D. Perspektiven der Genderlinguistik [Perspectives of gender linguistics] *Genderlinguistik. Sprachliche Konstruktionen von Geschlechtsidentität*. S.Günthner, D.Hüpper, C.Spieß (Hrsg.). Berlin; Boston: Walter de Gruyter Verlag, 2012. S.1–31 [in Germany].

15. Steiger P. Was beim Gendern so vom Karren fällt. [What falls off the wagon when it comes to gender.] URL: https://seniorweb.ch/2022/06/28/was-beim-gendern-alles-so-vom-karren-faellt/ [in Germany].

16. Zobel H. 4 „Argumente“ von Gender-Gegnern – und warum sie totaler Quatsch sind. [4 “arguments” from gender opponents – and why they are total nonsense.] URL: https://www.spiegel.de/panorama/gendergerechtesprache-warum-wir-uns-vom-generische-maskulinum-verabschieden-sollten-a-6514947b-1e88-4bb8-b117-43e4459d1f97 [in Germany].